

CAPITOLUL 4

METODE MODERNE DE FORMARE ÎN PREDAREA DISCIPLINELOR DIN ARIA CURRICULARĂ ARTE ȘI TEHNOLOGII ÎN ȘCOLI ȘI GRĂDINIȚE

4.1 Metode și procedee didactice

Metoda didactică reprezintă o cale de acțiune eficientă, integrată în cadrul activității de instruire special pentru atingerea scopului principal al acesteia, operaționalizat la nivel de obiective concrete, realizabile printr-un ansamblu de procedee sau tehnici ordonate cu rigurozitate (Neacșu, s.a., 2012, pag.10).

Rezolvarea exercițiilor 1 și 2 permite clarificarea noțiunii de metodă didactică.

Exercițiul 1

Descoperiți descrierea metodelor didactice (Neacșu, s.a., 2012, pag.21-55), prin corelarea informațiilor din coloanele B și D și înregistrarea răspunsului în coloana C în dreptul metodei respective, conform modelului indicat.

Tabel 4.1 Exercițiu pentru descoperirea definițiilor metodelor didactice

Nr.crt.	Metoda	Correspondență	Descrierea metodei
A	B	C	D
1	Demonstrația	1-8	semnifică atacul unei probleme prin intermediul intelectului, a unui sistem nou de a vedea lucrurile, o preluare a ideilor zen, în special o contrare a spiritului ideatic prin stare de calm.
2	Exercițiul		constă în provocarea intenționată a fenomenului de studiat, modificând condițiile de apariție și de desfășurare ale acestuia, implicând elevul în dobândirea cunoștințelor, prin declanșarea unei atitudini de investigare directă a realității, apropiind astfel învățarea școlară de cunoașterea științifică.
3	Observarea organizată și sistematică		constă în incitarea elevilor, prin întrebări, și are la bază maieutica socratică, arta aflării adevărurilor printr-un șir de întrebări oportune.
4	Brainstorming		constă în interpretarea scenică a informațiilor pe care celălalt (din realitatea socială sau din realitatea transpusă artistic) le autodezvăluie (intenționat sau neintenționat) prin comportamentele manifestate.
5	Experimentul		constă în executarea de către elevi / studenți /

			cursanți a unor sarcini cu caracter aplicativ, de proiectare, realizare sau modificare a unui produs sau de executare a unui proces tehnologic.
6	Jocul de rol		reprezintă efectuarea conștientă și repetată a unor operații sau acțiuni mentale sau motrice, având un caracter algoritmic, întrucât presupune succesiunea riguroasă a unor etape / operații.
7	Lucrările practice		reprezintă o percepție intenționată, organizată, sistematică a unui obiect, fenomen, proces (ce constituie obiect al învățării) în vederea identificării caracteristicilor, structurii, interacțiunilor, funcționării acestuia.
8	Conversația euristică		constă în prezentarea de către cadrul didactic a unor obiecte și fenomene reale sau a unor substitute ale acestora sau a unor acțiuni, operații ce urmează a fi învățate și în dirijarea verbală a percepției acestora de către elevi.

Exercițiul 2

Descoperiți tipuri de metode didactice (Neacșu, s.a., 2012, pag.21-55), prin corelarea informațiilor din coloanele B și D, și înregistrați răspunsul în coloana C în dreptul tipului metodei respective, conform modelului indicat.

Tabel 4.2 Exercițiu pentru descoperirea tipurilor de metode didactice

Nr. crt.	Tip de metodă	Correspondență	Descrierea tipului metodei
A	B	C	D
1	Explicația cauzală	1-4	constă în a înțelege un comportament făcut din dorința sau ca urmare a obligației de conformare la o normă, la un standard.
2	Exercițiul		răspunde la întrebări de tipul <i>Ce se asociază cu ce?</i> – de exemplu, când cineva primește o recompensă pentru că a acționat într-un anumit fel, va continua să acționeze în același fel (învățare prin întărire).
3	Explicația structurală		reprezintă urmărirea atentă a unor obiecte și fenomene de către elevi sub îndrumarea cadrului didactic, în scopul depistării unor noi aspecte ale realității și al întregirii unor informații.
4	Observația independentă		răspunde la întrebarea <i>Care este cauza imediată a comportamentului?</i>
5	Explicația prin contingență		poate fi : introductiv, de bază, de consolidare, operatoriu (de mânuire), structural (de formare a automatismului)
6	Observația sistematică		operează spre a descoperi cum funcționează ceva pornind de la structură.

CAPITOLUL IV: METODE MODERNE DE FORMARE ÎN PREDAREA DISCIPLINELOR DIN ARIA CURRICULARĂ ARTE ȘI TEHNOLOGII ÎN ȘCOLI ȘI GRĂDINIȚE

7	Explicația normativă		reprezintă urmărirea atentă a unor obiecte și fenomene de către elevi în mod autonom, în scopul depistării unor noi aspecte ale realității și al întregirii unor informații.
---	----------------------	--	--

Exercițiile de la 3 la 7 sunt propuse spre rezolvare în scopul identificării metodelor didactice necesare realizării competențelor specifice în învățământul primar. Exerciții similare se pot realiza pentru programele școlare din învățământul preșcolar, gimnazial sau liceal.

Exercițiul 3

- Alegeți o competență specifică (CS) asociată unei competențe generale din programa școlară a disciplinei Arte vizuale și Abilități practice (Anexa I, învățământ primar).
- Enumerați metodele folosite pentru realizarea desenului din Figura 4.1 în contextul de învățare generat prin competențele alese.

Exercițiul 4

Enumerați metodele folosite pentru realizarea desenului de mai jos în contextul de învățare generat prin celelalte competențe specifice corespunzătoare competenței generale alese.

Exercițiul 5

- Alegeți competențele specifice de același rang (de exemplu 1.1) asociate competențelor generale alese, specifice celorlalți trei ani de studiu.
- Enumerați metodele folosite pentru realizarea desenului de mai jos în contextul de învățare generat prin competențele specifice alese (două variante).

Figura 4.1 Model de planșă pentru descrierea metodelor didactice

Exercițiul 6

- Argumentați alegerea metodelor propuse în exercițiile anterioare.
- Notați în Tabelul 4.3 metodele propuse în exercițiile anterioare pentru realizarea desenului din Figura 4.1.

Tabelul 4.3 Metode didactice

Clasa	Competența generală 1			Competența generală 2		
	CS1	CS2	CS...	CS1	CS2	CS...
I						
II						
III						
IV						

c. Notați în Tabelul 4.4 verbele cu care se exprimă competențele specifice, care se ating prin folosirea metodelor propuse.

Tabelul 4.4 Verbe utilizate în definirea competențelor specifice

Clasa	Competența generală 1			Competența generală 2		
	CS1	CS2	CS...	CS1	CS2	CS...
I						
II						
III						
IV						

Exercițiul 7

- Comparați metodele alese în funcție de competențele specifice, pentru realizarea planșei din Figura 4.1.
- Analizați, după rezolvarea exercițiului 5, conținutul celor 2 tabele.
- Interpretați observațiile analizei de la punctul b.

Exercițiul 8

- Să se propună o temă și un subiect pentru două din competențele specifice corespunzătoare unei competențe generale menționate în Tabel 4.3.
- Să se utilizeze metoda Brainstorming pentru a defini scenarii pentru captarea atenției la lecția propusă la punctul a. Se consideră că sunt folosite metodele didactice completate în Tabel 4.3.
- Să se formuleze obiectivele operaționale pentru realizarea competențelor specifice alese.

Exercițiul 9

Studiați metoda celor 6 pălării gânditoare, propusă de Edward de Bono (Tabel 4.5). Vezi link-ul de mai jos:

<http://www.cursuri-calificare.eu/alchemy-blog/edward-de-bono-si-cele-6-palarii-ganditoare/>

Tabel 4.5 Metoda celor 6 pălării gânditoare

Nr. crt.	Culoare pălărie/verb	Caracteristici	Comportament (rol)
1	alb <i>informează</i>	-este obiectiv asupra informațiilor; -este neutru ;	Cel ce poartă pălăria albă trebuie să-și imagineze un computer care oferă informații și imagini atunci când acestea i se cer. Calculatorul este neutru și obiectiv. Nu oferă interpretări și opinii. Când <i>poartă</i>

CAPITOLUL IV: METODE MODERNE DE FORMARE ÎN PREDAREA DISCIPLINELOR DIN ARIA CURRICULARĂ ARTE ȘI TEHNOLOGII ÎN ȘCOLI ȘI GRĂDINIȚE

			pălăria albă, gânditorul trebuie să imite computerul; să se concentreze strict pe problema discutată, în mod obiectiv, și să relateze exact datele (faptele). Gânditorul pălăriei albe este disciplinat și direct. Albul (absența culorii) indică neutralitatea.
2	roșu <i>spune ce simte despre..</i>	-lasă liber imaginației și sentimentelor ; -este impulsiv; -poate însemna și supărare sau furie; -reprezintă o bogată paletă a stărilor afective ;	Purtand pălăria roșie, gânditorul poate spune așa: <i>Așa simt eu în legătură cu...</i> Această pălărie legitimează emoțiile și sentimentele ca parte integrantă a gândirii. Ea face posibilă vizualizarea, exprimare lor. Pălăria roșie permite gânditorului să exploreze sentimentele celorlalți participanți la discuție, întrebându-i care este părerea lor <i>din perspectiva pălăriei roșii</i> , adică din punct de vedere emoțional și afectiv. Cel ce privește din această perspectivă nu trebuie să-și justifice feeling-urile și nici să găsească explicații logice pentru acestea.
3	galben <i>aduce beneficii creative</i>	- oferă o perspectivă pozitivă și constructivă asupra situației; - culoarea galbenă simbolizează lumina soarelui, stralucirea, optimismul; - este gândirea optimistă, constructivă pe un fundament logic;	Este simbolul gândirii pozitive și constructive , al optimismului. Se concentrează asupra aprecierilor pozitive , așa cum pentru pălăria neagră erau specifice cele negative. Exprimă speranța; are în vedere beneficiile, valoarea informațiilor și a faptelor date. Gânditorul pălăriei galbene luptă pentru a găsi suporturi logice și practice pentru aceste beneficii și valori. Oferă sugestii, propuneri concrete și clare. Cere un efort de gândire mai mare, beneficiile nu sunt sesizate întotdeauna rapid și trebuie căutate. Ideile creative oferite sub pălăria verde pot constitui material de studiu sub pălăria galbenă. Nu se referă la crearea de noi idei sau soluții, acestea fiind domeniul pălăriei verzi.
4	verde <i>generează ideile noi și cere efort de creație</i>	- exprimă ideile noi, stimulând gândirea creativă ; - este simbolul fertilității, al producției de idei noi, inovatoare;	Simbolizează gândirea creativă . Verdele exprimă fertilitatea, renașterea, valoarea semințelor. Căutarea alternativelor este aspectul fundamental al gândirii sub pălăria verde. Este folosită pentru a ajunge la noi concepte și noi percepții, noi variante, noi posibilități. Gândirea laterală este specifică acestui tip de pălărie. Cere un efort de creație .
5	albastru <i>clarifică</i>	-exprimă controlul procesului de gândire ; -albastru e rece; este culoarea cerului care este deasupra	Este pălăria responsabilă cu controlul demersurilor desfășurate. E gândirea despre gândirea nevoită să exploreze subiectul. Pălăria albastră este dirijorul orchestrei și cere ajutorul celorlalte pălării. Gânditorul pălăriei albastre definește problema și conduce întrebările, reconcentrează informațiile pe parcursul activității și formulează ideile principale și concluziile la sfârșit. Monitorizează jocul și are în

		tuturor, atotvăzător și atotcunoscător; - supraveghează și dirijează bunul mers al activității; - este preocuparea de a controla și de a organiza;	vedere respectarea regulilor. Rezolvă conflictele și insistă pe construirea demersului gândirii. Intervine din când în când și de asemeni la sfârșit. Poate să atragă atenția celorlalte pălării, dar prin simple interjecții. Chiar dacă are rolul conducător , este permis oricarei pălării să-i adreseze comentarii și sugestii.
6	negru <i>identifică greșelile</i>	- exprimă prudența , grija, punctele slabe, avertismentul, judecata; - oferă o perspectivă întunecoasă, tristă, sumbră asupra situației în discuție; - reprezintă perspectiva gândirii negative, pesimiste ;	Este pălăria avertisment, concentrată în special pe aprecierea negativă a lucrurilor. Gânditorul pălăriei negre punctează ce este rău, incorect și care sunt erorile. Explică ce nu se potrivește și de ce ceva nu merge; care sunt riscurile, pericolele, greșelile demersurilor propuse. Nu este o argumentare, ci o încercare obiectivă de a evidenția elementele negative. Se pot folosi formulări negative, de genul: <i>Dar dacă nu se potrivește cu...sau Nu numai că nu merge, dar nici nu...</i> Gânditorul nu exprimă sentimente negative, acestea aparținând pălăriei roșii, după cum aprecierile pozitive sunt lasate pălăriei galbene. În cazul unor idei noi, pălăria galbenă trebuie folosită înaintea pălăriei negre.

Acest nou tip de metodă de predare – învățare este un joc în sine. Spre deosebire de metodele ce stimulează analiza, judecata și argumentarea care plasează acțiunea la timpul prezent, metoda celor șase pălării gânditoare transpune participanții într-o lume posibilă, viitoare, potențând gândirea creatoare. Aceștia se împart în șase grupe – pentru șase pălării sau se poate folosi și la nivelul grupelor, dacă acestea sunt formate din șase membrii. Cele 6 *pălării gânditoare* au fiecare câte o culoare: alb, roșu, galben, verde, albastru și negru. Rolurile se pot inversa, participanții fiind liberi să spună ce gândesc, dar să fie în acord cu rolul pe care îl joacă. Vezi link-ul de mai jos:

www.bp-soroca.md/pdf/metode%20didactice.pdf

Fiecare culoare reprezintă un rol, iar cursanții pot utiliza pălării-origami pentru identificarea comportamentului (Figura 4.2). În cazul în care se urmărește același obiectiv în cadrul echipei, toți participanții poartă aceeași pălărie. Un exemplu de întrebări / comportamente posibile în acest joc este cel prezentat în Tabel 4.6.

Procedeele (sau tehnicile) didactice sunt subordonate metodelor, constituind dimensiunea operațională a acestora. Intervin, ca operații automatizate, în susținerea unei metode în cadrul anumitor secvențe ale lecției, fiind subordonate acțiunii prin care metoda asigură calea de realizare eficientă a activității didactice (lecției) pe tot parcursul acesteia. Majoritatea metodelor didactice au capacitatea de a fi utilizate și ca procedee în cadrul altor metode, asigurând adaptabilitatea activității la schimbările apărute în context deschis, la nivel acțional și operațional. Prioritară trebuie să rămână disponibilitatea acestora de construire a unei căi eficiente de realizare a învățării pe tot parcursul activității didactice (Neacșu, s.a., 2012, pag.11-12).

Tabel 4.6 Comportamente posibile în metoda celor 6 pălării

<i>Pălăria albă</i>	<i>Pălăria roșie</i>	<i>Pălăria galbenă</i>	<i>Pălăria neagră</i>	<i>Pălăria albastră</i>	<i>Pălăria verde</i>
o Ce informații avem?	o Punându-mi pălăria roșie, uite	o Pe ce se bazează aceste idei?	o Care sunt erorile?	o Putem să rezumăm?	o Șansa succesului este dacă...
o Ce informații lipsesc?	o cum privesc eu lucrurile...	o Care sunt avantajele?	o Ce ne împiedică?	o Care e următorul pas?	o Cum poate fi altfel atacată problema?
o Ce informații am vrea să avem?	o Sentimentul meu e că...	o Pe ce drum o luăm?	o La ce riscuri ne expunem?	o Care sunt ideile principale?	
o Cum putem obține informațiile ?	o Nu-mi place felul cum s-a procedat.	o Dacă începem așa... sigur vom ajunge la rezultatul bun!	o Ne permite regulamentul?	o Să nu pierdem timpul și să ne concentrăm asupra...,	o Putem face asta și în alt mod?
				o Nu credeți?	o Găsim și o altă explicație?

Figura 4.2
Pălărie
Origami

4.2. Mijloace didactice

Mijloacele didactice sunt subordonate atât metodelor cât și procedeele didactice, constituind dimensiunea instrumentală a acestora. Ele (radio, televiziune, video, calculator) creează premisa perfecționării metodelor de instruire, în măsura integrării lor optime în structura acțională și operațională a acestora (Neacșu, s.a., 2012, pag.12).

Un mijloc fundamental în pedagogie pentru descoperirea cunoștințelor culturale științifice a devenit și fotografia care, pe lângă dimensiunea de informare documentaristă constituie o punte culturală cu aspecte multiple, conectând informații și valori din arii diferite. Ea poate fi un deschizător de drumuri către instituțiile muzeale, vizate ca spații de desfășurare ocazională a orelor de educație plastică.

Din perspectiva eficienței mediului de învățare, s-a constatat că muzeul în aer liber deține o poziție privilegiată, desfășurarea activităților de profil în acest sistem punând în valoare atât educația deschisă unor medii de învățare diferite cât și contactul *in situ* cu obiectele și fenomenele studiate, (Toma, 2012, pag. 38).

Pentru a promova această idee au fost propuse spre rezolvare exercițiile 10, 11 și 12.

Exercițiul 10

După vizitarea Galeriei de Artă *Nicolae Măntu*, a Muzeului de Artă Contemporană și a campusului Universității "Dunărea de Jos" din Galați, fotografiați 1-2 exponate în fiecare din aceste locuri.

Exercițiul 11

Identificați în campusul Universității *Dunărea de Jos* și în incinta Muzeului de Artă Contemporană din Galați exponatele din Figura 4.3 și realizați fotografierea lor indicând, acolo unde este posibil, titlul lucrării și autorul.

Figura 4.3 Exponate din incinta Muzeului de Artă Contemporană din Galați - 2012

Exercițiul 12

Precizați locația de amplasare a exponatelor din figurile 4.4, 4.5 și 4.6 indicând, acolo unde este posibil, titlul lucrării și autorul.

Figura 4.4 Exponate în incinta Muzeului de Artă Contemporană din Galați - 2012

CAPITOLUL IV: METODE MODERNE DE FORMARE ÎN PREDAREA DISCIPLINELOR DIN ARIA CURRICULARĂ ARTE ȘI TEHNOLOGII ÎN ȘCOLI ȘI GRĂDINIȚE

Figura 4.5 Trei lucrări de artă amplasate în campusul U.D.J.G

Figura 4.6 Două exponate amplasate în campusul U.D.J.G

Rezolvări

Exercițiul 1 (Neacșu, s.a., 2012, pag.21 - 55)

1 - 8; 2 - 6; 3 - 7; 4 - 1

5 - 2; 6 - 4; 7 - 5; 8 - 3 (Cucoș, 1998, pag. 90)

Exercițiul 2 (Neacșu, s.a., 2012, pag.21 - 55)

1 - 4; 2 - 5; 3 - 6; 4 - 7 (Cucoș, 1998, pag. 90)

5 - 2; 6 - 3 (Cucoș, 1998, pag. 90); 7 - 1

Exercițiul 10

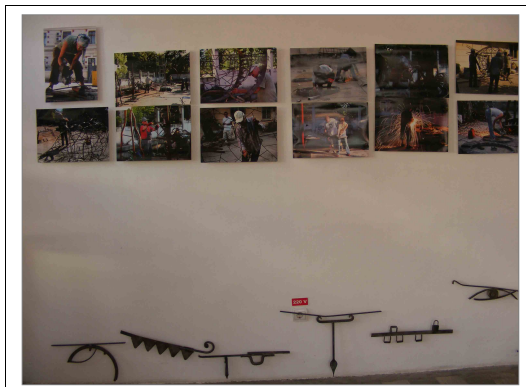

Figura 4.7 Expoziție Galeria de Artă Nicolae Măntu din Galați - Tabăra de Sculptură Ediția a VI - a, 2012

Figura 4.8 Relu Angheluță-Dinamica Sufletului 2012, Sponsori: S.C.Criomec S.A. și U.D.J.G. În partea stângă este lucrarea realizată în incinta Muzeului de Artă Contemporană, iar în dreapta este amplasată lucrarea finalizată în campusul U.D.J.G.

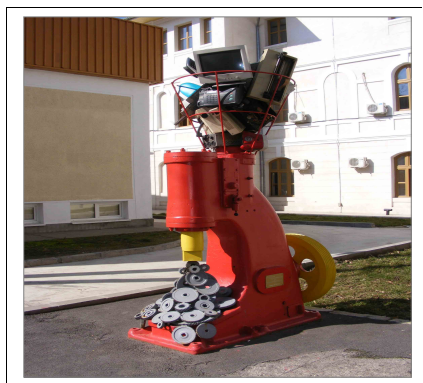

Figura 4.9 Exponat în campusul U.D.J.G.

Exercițiul 11

Figura 4.10 Adrian Vădeanu - Realități 2012
Sponsori: S.C.Damen Shipyards S.A.
Galeria de Artă "Nicolae Mântu", Galați

Exercițiul 12

Figura 4.11 Exponat în campusul U.D.J.G.

Figura 4.12 Eduard Constandache - Neuronul împăratului 2012
Sponsori: S.C.Damen Shipyards S.A. și S.C.Criomec S.A, Galați